

Golan, Zdzisław

Psychologiczne aspekty sekt destrukcyjnych jako zagrożenie dla młodzieży

Studia Teologiczne 21, 207-228

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. ZDZISŁAW GOLAN

PSYCHOLOGICZNE ASPEKTY SEKT DESTRUKCYJNYCH JAKO ZAGROŻENIE DLA MŁODZIEŻY

Treść: Wstęp; 1. Sekty jako zjawisko społeczne; 2. Charakterystyka sekt destrukcyjnych działających w Polsce; 3. Psychologiczne skutki przebywania w sekcie; Zakończenie.

Wstęp

Mimo, że człowiek z natury jest religijny, to jednak na samym tylko darze natury nie może poprzestać. Swoją religijność chce rozwijać i cały czas pogłębiać, by być w pełni dojrzałym i rozwiniętym we wszystkich sferach swojej ludzkiej egzystencji. Rozwój religijności dokonuje się w ciągu całego życia i przez całe życie człowiek jest zobowiązany do czuwania, by ten rozwój przebiegał w sposób prawidłowy. Nie jest to zadanie łatwe, gdyż istnieje wiele czynników, które mogą zagrozić procesowi kształtowania się prawidłowej religijności. Poza tym w życiu człowieka istnieją pewne okresy, które są szczególnie niebezpieczne dla rozwoju religijnego. Do takich okresów należą lata, kiedy młody człowiek przestaje być dzieckiem i staje się w człowiekiem dorosłym. Czas ten nazywa się okresem dojrzewania. Najbardziej charakterystycznymi elementami tego okresu, oprócz zmian fizycznych, to kwestionowanie autorytetów, poszukiwanie sensu własnego istnienia i kształtowanie własnego światopoglądu. W swoich poszukiwaniach sensu życia dojrzewający młody człowiek stawia pod znakiem zapytania również wartości religijne. Stawia wiele pytań i szuka na nie odpowiedzi. Jest to czas bardzo ważny, ale jednocześnie narażony na liczne niebezpieczeństwa. Na miejsce zakwestionowanych autorytetów muszą pojawić się inne. Poddane w wątpliwość wartości muszą być na nowo utwierdzone, bądź zamienione na inne.

Tę niestabilną sytuację młodego, dojrzewającego człowieka, bardzo często wykorzystują sekty, które bazując na naturalnych potrzebach fizjologicznych, psychicznych i duchowych wciągają ludzi

w świat złudzeń, iluzji i zakłamania. Obiecują one zaspokojenie rodzących się potrzeb i rozwiązanie problemów rozbudzając nadzieje na lepsze i szczęśliwsze życie w harmonii z Bogiem, z innymi ludźmi i z samym sobą. Jednak tak naprawdę sekty wykorzystują jedynie naiwność i łatwowierność ludzi, bardzo często młodych ludzi, dla własnych korzyści.¹

1. Sekty jako zjawisko społeczne

Oprócz oficjalnych, wielkich religii, takich jak chrześcijaństwo, islam, hinduizm czy buddyzm, we współczesnych społecznościach istnieją, a w ostatnich kilkudziesięciu latach szczególnie intensywnie rozwijają się różnego rodzaju mniejsze i większe ruchy religijne i światopoglądowe, jak również ruchy o charakterze ekonomicznym i paranaukowym. Mają one podłoże zarówno we wspomnianych wyżej wielkich religiach i różnych systemach filozoficznych, jak i w wymyślonych przez założycieli różnych ruchów swoje fikcyjne źródła takie jak tajne księgi, prywatne objawienia itp. Ogólnie nazywa się je „sektami”, „kultami”, „religiami alternatywnymi” lub „nowymi ruchami religijnymi”². Zazwyczaj tylko dla swoich członków z własnych wspólnot są one jedynymi prawdziwymi religiami i wykładnikami prawdy.

1. 1. Charakterystyczne cechy sekt

Określenie, czy dana grupa jest sektą, nie jest rzeczą łatwą. Często nieświadomie sektami nazywa się odłamy Kościoła Katolickiego, które pozostają z nim w łączności. Kryterium rozróżnienia między sektami a Kościołami stanowią m.in. „źródła” nauczania tych grup. Na tej podstawie jako sektę uznaje się takie grupy, które poza Biblią mają także inne księgi „objawione” lub „przesłania prorocze”, bądź też grupy wyłączające z Biblii pewne księgi, bądź wreszcie radykalnie zmieniające ich treść.³

¹ W artykule wykorzystane zostały materiały niepublikowanej pracy magisterskiej G. CHODKOWSKIEGO, *Sekty jako zagrożenie dla młodzieży w okresie dojrzewania na podstawie literatury i badań własnych w szkołach średnich w Makowie Mazowieckim*, Warszawa 2003.

² Por. W. NOWAK, *Sekty w Polsce a młodzież*, Olsztyn 1995, s. 7.

³ Raport Watykański: *Sekty albo nowe ruchy religijne. Wyzwanie duszpasterskie*, nr 1, w: S. DOBRZANKOWSKI (red.), *New Age pseudoreligia*, Kraków 1994, s. 90.

Ogólnie sekty można scharakteryzować jako grupy posiadające specyficzny światopogląd nawiązujący do którejś z wielkich religii światowych. Członkowie sekty skupiają się wokół przywódcy lub grupy przywódców, którym przypisują cechy boskie lub prorockie. Często mają strukturę autorytarną, stosują różne formy tzw. „prania mózgu” i kontroli umysłu, czy nacisk grupowy oraz wywołują u swoich członków poczucie winy, strachu, a także inne uczucia im podobne.⁴

W literaturze znajdujemy charakterystyczne cechy pozwalające zakwalifikować daną grupę jako sektę, które są następujące: „misjonarska gorliwość”, z jaką członkowie prowadzą działalność rozpowszechniającą swe koncepcje; „przywództwo charyzmatyczne”, gdy zwolennicy przywódcy wierzą w inność przywódcy w stosunku do zwyczajnych śmiertelników i w jego wyjątkową moc; „wyłączność na prawdę”, gdy sekty uzurpują sobie niemal wyłączne prawo do prawdy; „nadrzędności grupy”, gdy sekta uważa się za grupę elitarną, ponieważ jej członkowie doświadczają „wiedzy”, znają prawdę lub stosując określone techniki, np. medytację; „ściśła dyscyplina”, która przyjmuje formę dokładnej kontroli nad niemal wszystkimi aspektami życia członków; „techniki zniewalania”, które polegają na izolacji zwerbowanych od rodziny i dotychczasowego środowiska, a także na oddziaływaniu za pomocą rytuałów (tańce, stroje, kadzidełka, monotonne śpiewy).⁵

W sektach, szczególnie wyrosłych na fundamencie chrześcijańskim, bardzo silne są wrogie tendencje wobec Kościoła Katolickiego i Papieża. Odrzucają one również Tradycję Kościoła, a w to miejsce stawiają pisma założyciela sekty lub odpowiednio dobrane i niejednokrotnie spreparowane fragmenty Pisma Świętego.⁶

Nie wszystkie sekty są w równym stopniu niebezpieczne. Jedne „zadowolają się” możliwością sprawowania kontroli nad swoimi członkami, inne ubiegają się o najwyższą władzę w państwach lub nawet na forum międzynarodowym i mają ambicje, aby zmieniać oblicze całych kontynentów, a nawet świata.⁷ Sekty o takich aspiracjach zwykle posiadają poważne zasoby finansowe i aby osiągnąć zamierzone cele mogą sobie pozwolić na zatrudnianie wysoko wyspecjalizowanych fachowców, którzy jednak mają tę wadę, że nie należą do grona

⁴ Por. W. DZIEŹA, A. POSACKI, S. PYSZKA, *Katolik wobec sekt*, Kraków 1998, s. 52.

⁵ Por. W. NOWAK, *dz. cyt.*, ss. 15-19.

⁶ Por. J. MAKSEŁON, *Psychologiczna atrakcyjność „nowych religii”*, w: S. DOBRZANKOWSKI (red.), *New Age pseudoreligia*, Kraków 1994, s. 57.

⁷ Por. S. HASSAN, *Psychomanipulacja w sektach*, Łódź 1997, s. 63.

wyznawców, a więc nie są pod kontrolą sekty i nie można im całkowicie zaufać.⁸

Pomimo wielu różnic wszystkie sekty są zjawiskiem negatywnym. Ich niszczyielska działalność polega „na stosowaniu wyrafinowanych i głęboko nieetycznych metod i technik manipulacji w celu pozyskania członków, narzucenia im określonych stereotypów reakcji psychicznych, kontroli ich myśli, a także kształtowania bezwzględnego posłuszeństwa uzależniających ich zarówno w sferze materialnej i duchowej.”⁹

Pod pretekstem życia wspólnotowego i działania na rzecz grupy większość sekt, a szczególnie sekty destrukcyjne, doprowadzają do wielu nadużyć wobec swoich członków. Nadużycia te mogą dotyczyć m.in.:

- a) indywidualności. Przyswajanie sobie mentalności „grupowej”. Członkowie nie mają zezwolenia na samodzielne myślenie w odłączeniu od grupy i bezkrytycznie przyjmują wyłącznie to, co im zostanie powiedziane.
- b) intymności. Zrywane zostają lub w poważny sposób ograniczane są więzi z przyjaciółmi, krewnymi, małżonkami, dziećmi, rodzicami itp.
- c) finansów. Stosowana jest presja mająca na celu oddania grupie wszystkiego, co jest się w stanie oddać. W grupach takich członkowie zazwyczaj egzystują w niższej warstwie społeczno – ekonomicznej nie z powodu niższego poziomu wpływów, ale dlatego, że zawsze oddają pieniądze grupie na kilka różnych celów.
- d) czasu i energii. Grupa nadzoruje i wykorzystuje w swojej działalności niemal cały czas i energię swoich członków. Znajdują się oni zwykle w stanie wyczerpania zarówno fizycznego, jak i psychicznego.
- e) dobrej woli. Członkowie grupy muszą bezdyskusyjnie poddawać się nauczaniu i dyrektywom grupy, co jest sposobem łamania ich własnej wolnej woli. Ich wola, z czego nie zdają sobie sprawy, w rzeczywistości podporządkowana zostaje woli grupy. Dokonuje się to zwykle, albo poprzez stosowanie metod łamania psychologicznej odporności, wśród których są m.in. głodowe diety, czy niedostateczna ilość snu, albo poprzez stosowanie zastraszenia. Obie metody wykorzystują także poczucie winy.¹⁰

⁸ Por. Tamże, s. 116.

⁹ Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, *Sekty a bezpieczeństwo państwa*, w: *Gdańskie Centrum Informacji o Sektach*, Biuletyn, Gdańsk-Sopot-Gdynia 1998, s. 9.

¹⁰ Z. WÓJCIK, *Co to jest sekta?*, w: *Niedziela*, 29/1998, s. 28.

1. 2. Metody werbowania do sekt

Istnieje wiele dróg i sposobów prowadzących do sekty. Znalezienie się w sekcie może być wynikiem przypadkowego spotkania, albo też celowego, z góry zaplanowanego skomplikowanego procesu. Na swoich członków sekty upatrują często ludzi, którzy mogą wiele wnieść do niej, a więc ludzi twórczych, pełnych werwy i zapału, zdolnych i wrażliwych, albo po prostu bogatych. Proces werbowania zwykle jest długotrwały i dostosowany do indywidualnych „wymagań” adepta.¹¹

Metody werbowania nowych członków w wielu sektach mają cechy wspólne. Jedną z tych cech jest wykorzystywanie każdej nadarżającej się okazji do tego, aby pozyskać nowych członków. Werbowania ze strony sekt można spodziewać się w miejscach, gdzie wydawałoby się, że nie mają one tam dostępu, np.: szpitale, teatry, kina, jadłodajnie dla ubogich itp. Praktycznie rzecz biorąc sekty docierają wszędzie tam, gdzie zbierają się większe ilości ludzi. Może to być przystanek autobusowy, biuro, a nawet ulica. W tych miejscach zaczyna się nawiązywanie pierwszych kontaktów z potencjalnymi adeptami. Często kontakty te za podstawę mają zwykłą życzliwość i pomoc, która niepostrzeżenie, w wyniku dłuższego lub krótszego okresu przeradza się w zniewolenie. W zdobywaniu nowych członków sekty stosują określony styl propagowania swych idei i werbowania, które kryją w sobie jednocześnie czynnik pozytywny, np. serdeczność i aspekt ukryty, nieznaný adeptowi, np. manipulacja psychologiczna w postaci nacisku grupowego.¹²

Najczęściej spotykane metody, jakich używają sekty, aby wciągnąć w swoje struktury nowych członków mogą być:

- a) „Wędrowanie «od domu do domu»”. Tę technikę stosują najczęściej Świadkowie Jehowy, sekta Moona oraz Mormoni. Polega ona na wyszukiwaniu ludzi samotnych, chorych oraz zrozpaczonych i zasypywaniu ich absurdalnymi pytaniami, na które nie potrafią odpowiedzieć. W ten sposób potencjalnego kandydata wprowadza się w stan zdezorientowania poznawczego.
- b) „Obozy wędrowne i inne formy wakacyjnego wypoczynku”. Czasami sama sekta jest organizatorem letniego wypoczynku, częściej jednak jest tak, że głosiciele pojawiają się niejako przypadkowo,

¹¹ M. GAJEWSKI, *Prezentacja sekt i grup kulturowych*, w: E. KOSIŃSKA, M. GAJEWSKI, *Sekty – religijny supermarket*, Kraków 2000, s. 41.

¹² Por. J. MAKSEŁON, *Psychologia dla teologów*, Kraków 1990, s. 248.

gdzieś na szlaku turystycznym lub jako dobrzy sąsiedzi. Taką formę agitacji preferuje m.in. sekta Moona.

- c) „Specjalistyczne kursy”. Z tej metody korzysta np. sekta Rodzina-Wspólnota Niezależnych Chrześcijańskich Zgromadzeń Misyjnych i Kościół Scjentologii. Sekty takie organizują różnego rodzaju kursy o różnej tematyce dostosowanej do różnych grup wiekowych i społecznych. Dla tych, którzy nie mogą uczestniczyć w kursach osobiście, organizowane są kursy korespondencyjne.
- d) „Wykłady publiczne”. Metodą tą z upodobaniem posługuje się sekta Towarzystwa Świadomości Krishny. Mogą one być organizowane w plenerze lub w miejscach publicznych często powszechnie szanowanych i budzących zaufanie, np.: szkoły, kina, teatry, czy biblioteki.
- e) „Wykorzystywanie sytuacji przypadkowych”. Posługują się tą metodą szczególnie Świadkowie Jehowy. Polega ona na głoszeniu „prawdy” w tzw. codziennych przypadkowych sytuacjach, w czasie rozmów z przyjaciółmi, krewnymi, z ludźmi przypadkowo spotkanymi w autobusie, na stacji benzynowej, czy w restauracji.
- f) „Organizowanie imprez kulturalnych”. Takie okazje pozwalają na zetknięcie się z wielką grupą potencjalnych kandydatów. Dodatkową „plusem” w takich spotkaniach jest obecność na nich gwiazd show bussinesu, która uwiarygodnia doktrynę prezentującej się przy okazji sekty.
- g) „Działalność charytatywna”. Taką metodą posługuje się m.in. sekta Moona. Sekty prowadzą działalność charytatywną w postaci świetlic, poczekalni, przedszkoli, szkół, opieki nad osobami starszymi, seansów terapeutycznych, zabiegów akupunktury itp. W ten sposób „przywiązują” ludzi do siebie, a przez regularne spotkania rozpoczynają werbowanie.
- h) „Zakładanie instytucji paralelnych”. Powstają wtedy, gdy sekta nie może rozwinąć swojej działalności w sposób jawny lub też istnieje jako jedna z równorzędnych „ofert” składanych przez sektę.¹³

Kiedy potencjalny kandydat zaczyna okazywać zainteresowanie sektą, rozpoczyna się proces właściwej indoktrynacji. Do czasu pełnego wtajemniczenia, nie informuje się go o prawdziwej działalności wspólnoty. Indoktrynacja dokonuje się stopniowo poprzez kształtowanie przekonania, że jedynie poglądy wyznawane przez sektę są słuszne i prawdziwe.¹⁴

¹³ Por. A. ZWOLIŃSKI, *Sekty...Dlaczego?*, Warszawa 1998, ss. 13-26.

¹⁴ Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, *dz. cyt.*, s. 9.

Do szczególnych technik procesu werbowania można zaliczyć: delikatny proces wprowadzenia konwertyty i stopniowe uświadamianie sobie przez niego, kto jest prawdziwym gospodarzem; techniki nacisku: „bombardowanie miłością”, oferta „bezpłatnego posiłku”, flirt, czy prostytutka; wymuszanie niemal przemocą gotowych odpowiedzi i decyzji; pochlebstwo; rozdawanie pieniędzy, leków; stawianie wymogu bezwarunkowego poddania się woli wprowadzającego, przywódcy; izolacja; kontrola procesu racjonalnego myślenia; odcięcie od przeszłości, skupienie się na odchyleniach od normy w zachowaniach, takich jak zażywanie narkotyków, dewiacje seksualne; metody przebudowy świadomości poprzez tzw. „bombardowanie intelektualne”, stosowanie klisz blokujących myślenie, system zamkniętej logiki, hamowanie myślenia refleksyjnego; utrzymywanie w ciągłej aktywności, ciągle napominanie i szkolenia; silne skoncentrowanie na osobie przywódcy.¹⁵

2. Sekty destrukcyjne działające w Polsce

W Polsce, zwłaszcza w ostatnim dziesięcioleciu, rozwinęło się wiele nowych sekt i ruchów religijnych. „Aby zarejestrować nową wspólnotę wyznaniową należy obecnie przedstawić listę jej członków, na której musi znaleźć się minimum sto osób posiadających obywatelstwo polskie i pełną zdolność do czynności prawnych (...). Poza listą stu osób do wniosku o rejestrację należy dołączyć obszerną informację na temat wspólnoty. Wśród nich powinien znaleźć się statut, metody działania, źródła i podstawy doktryny, formy kultu i życia religijnego, a także informacje o siedzibie wspólnoty oraz dane o ich przywódcy (przywódcach).”¹⁶

Obecnie w Polsce funkcjonuje około 80 sekt i ruchów religijnych. Tylko 22 z nich spełnia warunki zawarte w nowelizacji ustawy z 1988 r. Pozostałe grupy nie mogłyby się zarejestrować przy zastosowaniu nowych przepisów zawartych w ustawie.

2. 1. Cechy charakterystyczne sekt destrukcyjnych

Sekty destrukcyjne, tak jak każda inna grupa mają swoją specyficzną strukturę. Na czele każdej z nich stoi przywódca mający swoistą

¹⁵ Por. Raport Watykański: *dz. cyt.*, nr 2.

¹⁶ D. PIETKIEWICZ, *Prawo wyznaniowe*, w: Gdańskie Centrum Informacji o Sektach, Biuletyn, Gdańsk-Sopot-Gdynia 1998, s. 7.

nazwę w zależności od tego, czym zajmuje się i na jakich fundamentach bazuje dana sekta. Sekty destrukcyjne posiadają również własne cele. Oprócz tych oficjalnych przedstawianych publicznie, wszystkie sekty, a raczej ich przywódcy, posiadają jeden cel, a jest nim najczęściej wykorzystanie w jak największym stopniu tych, którzy im zaufają i powierzą im władzę nad sobą.¹⁷

Model sekty destrukcyjnej można przedstawić obrazowo na zasadzie piramidy. Na szczycie tej piramidy stoi założyciel sekty – guru, który przez członków wspólnoty uważany jest za kogoś w rodzaju boga, albo ojca, a czasami za jednego i drugiego. W aspekcie psychologicznym jest on substytutem boga, substytutem ojca. Jego atutem jest przemoc psychiczna, którą stosuje wobec podwładnych. Potem następuje hierarchiczno – piramidalna struktura polegająca na tym, że im niższy szczebel, tym stopień wtajemniczenia członków jest mniejszy, a ich ilość większa, czyli mówiąc językiem matematycznym, ilość członków sekty na danym szczeblu hierarchii jest odwrotnie proporcjonalna do stopnia ich wtajemniczenia w arkana sekty.¹⁸

Amerykańska fundacja „American Family Foundation” (AFF), podaje następującą definicję sekty destruktywnej: „Kult destruktywny można określić jako zamknięty system – grupę, do której członkowie zostali zwerbowani w sposób zwodniczy i zatrzymani przez użycie technik manipulacji i kontroli myślenia oraz intensywnego programowania. System jest narzucany bez osobistej zgody i skierowany na wywołanie zmiany osobowości i zachowania jednostki. Kierownictwo jest «wszechmocne», ideologia jest totalitarna, a wola jednostki zostaje podporządkowana mentalności grupowej. Kult destruktywny oddziela się od społeczeństwa przez tworzenie swojego własnego systemu wartości (a także wewnątrz grupowych systemów, zachowań), który niewiele lub wcale nie jest zgodny z etyką i moralnością danego społeczeństwa.”¹⁹

Natomiast Polskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji uznaje za sektę destrukcyjną „każdą grupę, która posiadając silnie rozwiniętą strukturę władzy, jednocześnie charakteryzuje się znaczną rozbieżnością celów deklarowanych i realizowanych oraz ukrywaniem norm w sposób istotny regulujących życie członków, która narusza podstawowe prawa człowieka i zasady współżycia społecz-

¹⁷ Z. WÓJCIK, *dz. cyt.*, s. 29.

¹⁸ Por. W. DZIEŹA, A. POSACKI, S. PYSZKA, *dz. cyt.*, s. 29.

¹⁹ Tamże.

nego, a jej wpływ na członków, sympatyków, rodziny i społeczeństwo ma charakter destrukcyjny.”²⁰

Sekty destrukcyjne posiadają kilka charakterystycznych cech, które odróżniają je od innych organizacji i innych sekt. Jedną z tych cech jest „podwójna prawda” – inna dla członków, a inna dla przywódców. Cele deklarowane na zewnątrz takiej sekty znacznie odbiegają od celów rzeczywistych, wykorzystują one słabości ludzkie, aby manipulować uczuciami wstydu i winy. Dla zabezpieczenia się przed wpływami z zewnątrz, sekty destrukcyjne tworzą barierę pomiędzy grupą a resztą społeczeństwa i wpajają swoim członkom poczucie wyższości i wybrania. Członkom w takich sektach pozwala się na zachowania, które mogą być niebezpieczne dla nich samych, ich rodzin lub osób postronnych. Wobec tych, którzy chcą opuścić szeregi sekty stosowane są groźby i różnego rodzaju naciski, które niejednokrotnie doprowadzają do załamania psychicznego. Informacje docierające do członków sekt destrukcyjnych są manipulowane. Z doktryną sekty adepci zapoznawani są stopniowo, gdyż przedstawiona jako całość byłaby nie do przyjęcia na drodze racjonalnego rozumowania. Nauczanie w sekcji destrukcyjnej może zmieniać się w zależności od aktualnych potrzeb. Każda krytyka kierowana pod adresem takiej sekty jest przez nią interpretowana jako atak na wolność religijną.²¹

Destrukcyjność w sektach przebiega w kilku wymiarach. W pierwszym wymiarze niszczenie odbywa się na poziomie społecznym. Członek sekty jest odrywany od rodziny i społeczeństwa. Drugi wymiar destrukcji obejmuje sferę kulturową. Trzecim wymiarem objętym niszcycielskim działaniem sekt jest wymiar religijno – duchowy.²²

W świecie istnieje bardzo dużo sekt o charakterze destrukcyjnym. Nie wszystkie jednak działają na terenie Polski. Na terenie naszego kraju funkcjonuje siedem szczególnie niebezpiecznych sekt destrukcyjnych. Są to: Kościół Zjednoczenia, Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Krishny, Instytut Wiedzy Transcendentnej, Scjentologia, Satanizm, Wspólnota Niezależnych Zgromadzeń Misyjnych „Rodzina”, Niebo – Zbór Chrześcijan Leczenia Duchem Bożym.²³

²⁰ Z. PAWŁOWICZ, *ABC o sektach*, Gdańsk 2000, s. 26-27.

²¹ Por. Zeszyt Niedzieli nr 10, *Uwaga! Sekty!*, Częstochowa 1998, s. 58.

²² Por. W. DZIEŻA, A. POSACKI, S. PYSZKA, *dz. cyt.*, ss. 28-29.

²³ Por. A. POSACKI, *Sekty, nowe ruchy religijne, psychokulty - geneza, definicja, typologia*, w: M. RENKIELSKA (red.), *W poszukiwaniu prawdy. Sekty, sekty...*, Kielce 1997, s. 14.

2. 2. Kościół Zjednoczenia S. M. Moona

„Kościół Zjednoczenia”, czyli „Ruch pod wezwaniem Ducha Świętego dla Zjednoczenia Chrześcijaństwa Światowego” (zwany też Kościołem Moona) został założony w 1954 roku w Seulu (Korea Południowa) przez San Myung Moona (ur. 1920 r.).²⁴ Założyciel tej sekty twierdzi, że w wieku 16 lat miał objawienie, w którym Jezus przekazał mu misję kontynuacji Jego dzieła zbawczego. Według Moona Jezus zdołał zbawić jedynie dusze, gdyż został ukrzyżowany, zanim zdołał założyć rodzinę. Zbawienie ciał ma się zaś dokonać poprzez stworzenie idealnych rodzin. Wtedy dopiero zostanie zmaszany grzech pierworodny, który ma naturę seksualną. Dlatego też pierwowzorem dla tych rodzin ma być rodzina założona przez Moona „Nowego Mesjasza” i jego małżonkę, którzy są prawdziwymi małżonkami i rodzicami.²⁵

Zasady doktryny „Kościoła Zjednoczenia” zawiera dzieło „Boska Zasada” (Divine Principle), która jest swoistą interpretacją Starego i Nowego Testamentu. Oprócz treści biblijnych w książce tej można znaleźć elementy filozofii Wschodu i oczywiście wiedzę, jaką Moon posiadał w czasie objawień.²⁶

Parlament Europejski uznał ten Kościół za organizację parareligijną, zagrażającą porządkowi społecznemu. Członkowie tej wspólnoty są posądzani o handel narkotykami i bronią.²⁷

W Polsce sekta ta została oficjalnie zarejestrowana 12 stycznia 1990 r. Posiada trzy zamknięte ośrodki pod Krakowem. Werbuje swoich członków m.in. za pośrednictwem „Federacji Kobiet na Rzecz Pokoju Światowego”, a także za pomocą „Akademickiego Stowarzyszenia Urzeczywistniania Wartości Uniwersalnych” CARP (skrót od nazwy w języku angielskim). Innymi ruchami na terenie Polski preferującymi idee Moona są: „Stowarzyszenie Uczonych na Rzecz Pokoju Światowego” i „Uniwersytecki Ruch na Rzecz Poszukiwania Wartości Uniwersalnych.” Stowarzyszenia te organizują różnorodne kursy na bardzo atrakcyjnych warunkach. Zwykle za niewielką cenę oferują wykłady, rozrywkę i całą oprawę takiego kursu łącznie z noclegiem i wyżywieniem. W czasie tych kursów, oprócz zajęć typu zjeżdżanie na nartach i innych form spędzania czasu, odbywają się wykłady na tematy biblijne, zmierzające do ukazania zjednoczeniowej wizji religii i świata.²⁸

²⁴ Por. T. DOKTÓR, *Nowe ruchy religijne i parareligijne w Polsce*, Warszawa 1999, s. 54.

²⁵ Por. K. BUKOWSKI, *Religie świata wobec Chrześcijaństwa*, Kraków 1999, s. 347.

²⁶ Por. P. NOWAKOWSKI, *Oszukańczy mesjasz Moon*, w: J. GOŁONÓG (red.), *Cywilizacja o nauce, moralności, sztuce i religii*, nr 3/2002, Lublin, s. 149.

²⁷ Por. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, *dz. cyt.*, s. 10.

²⁸ M. RUSIECKI, *Dlaczego sekty są niebezpieczne*, w: M. RUSIECKI (red.), *Problemy współczesnego Kościoła*, Lublin 1996, s. 223.

2. 3. Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Krishny ISCON

Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Krishny zostało założone w roku 1966 w Nowym Jorku przez hindusa Swami Prahbuda (zm. 1977). Jako cel postawiło sobie ono szerzenie „Świadomości Krishny” oraz wedyjskiej kultury i religii.²⁹

Stan „Świadomości Krishny” osiąga się poprzez osobistą medytację lub specjalną modlitwę zwaną „mantrą” składającą się z szesnastu słów, w których powtarzają się trzy: *Hare, Krishna, Rama*. Poza tym w czasie medytacji osobistej lub tańcząc przy dźwiękach bębenków, cymbałów i cytry w świątyni lub na ulicach odmawia się szesnastci razy koronkę liczącą 108 tajemnic.³⁰

Osiągnięcie odpowiedniego stanu duchowego dokonuje się nie tylko poprzez modlitwy, ale również poprzez zachowywanie czterech zasad. Są nimi: zakaz jedzenia mięsa, ryb i jaj; zakaz spożywania kawy, herbaty i alkoholu; zakaz pozamałżeńskiego współżycia seksualnego; zakaz uprawiania hazardu. W grupie obowiązuje rygorystyczne podporządkowanie się osobie guru.³¹

Pośród pism źródłowych, z których czerpie sekta Świadomości Krishny jest księga „Bhagawad-gita” (Pieśń Pana). Na jej podstawie czciciele Krishny uważają go za wcielenie najwyższego osobowego boga Wisznu. Księga ta również dostarcza członkom tej sekty podstaw do przeświadczenia, że jedynie oni wyznają prawdziwy hinduizm. Przeświadczenie to sprawia, że pogardzają innymi wyznawcami hinduizmu i nazywają ateistami wszystkich, którzy nie akceptują Krishny jako najwyższego bóstwa.³²

Sekta ta jest szkodliwa społecznie i wychowawczo, gdyż wymaga od swoich członków m.in. porzucenia szkoły, pracy, podważa autorytet rodziców i inne autorytety, które uważa za demony.³³

W Polsce pierwsi wielbicieli Krishny pojawili się w 1976 r., jednak ruch Świadomości Krishny został oficjalnie zarejestrowany dopiero w 1988 r.³⁴

²⁹ Por. K. BUKOWSKI, *dz. cyt.*, s. 380.

³⁰ Por. W. NOWAK, *dz. cyt.*, ss. 60-61.

³¹ Por. Z. PAWŁOWICZ, *Kościół i sekty w Polsce*, Gdańsk 1996, s. 260.

³² Por. L. DANIELSON, *Dość ciół i nikąd (Hare Krishna)*, Kraków 1997, s. 115.

³³ Por. Z. PAWŁOWICZ, *dz. cyt.*, s. 260.

³⁴ Por. T. DOKTÓR, *dz. cyt.*, s. 62.

2. 4. Instytut Wiedzy Transcendentnej (Medytacja Transcendentalna)

Założycielem tej sekty jest Maharishi Mahesh Yogi (ur. 1928 r.). Początkiem tej sekty był „Ruch Odnowy Duchowej”, w którym Maharishi Mahesh Yogi prowadził prelekcje dla hinduskich pielgrzymów. Akcja prelekcyjna rozwinęła się później na Singapur, Hawaje i Kalifornię.³⁵ Europejskie centrum tej sekty zostało otwarte w 1970 r. Pięć lat później podobne centrum powstało w Stanach Zjednoczonych. Mimo, że system medytacji transcendentnej jest bardziej ukierunkowany ku odbiorcom zachodnim, to pozostał on wierny, w metodach i założeniu, hinduizmowi.³⁶

Doktryna tej sekty głosi, że dzięki medytacji transcendentalnej człowiek może poszerzyć świadomość, osiągnąć odprężenie psychiczne, oświecenie, otrzymać zdrowie fizyczne i psychiczne oraz skorzystać z energii życiowej, inteligencji, pokoju. Ogólnie rzecz biorąc dzięki medytacji transcendentalnej można wspomóc całościowy rozwój ludzkich możliwości. Istotnym założeniem medytacji transcendentalnej jest doprowadzenie ludzkości do „złotego wieku”. Uwidacznia się tu w sposób wyraźny powiązanie tej sekty z ideą New Age.³⁷ Przywódca tego ruchu na temat proponowanych przez siebie technik mówi: „Medytacja transcendentalna jest naturalną techniką, która pozwala świadomemu umysłowi doświadczyć coraz bardziej subtelnych stanów psychicznych, aż do momentu dotarcia do samego źródła psychiki, nieograniczonego zasobu energii i twórczej inteligencji. Ta prosta praktyka poszerza zdolności umysłu świadomego, człowiek może wykorzystać swój potencjał we wszystkich dziedzinach myśli i czynu.”³⁸

Instytut Wiedzy Transcendentnej jest bardzo rozbudowaną organizacją. W jej strukturach istnieją towarzystwa dla studentów, prawników, lekarzy oraz nauczycieli. Różnorodne centra posiadają następujące nazwy: „Centrum Planu Świata”, „Rezydencja Wieku Oświecenia”, „Maharishi Kolegium dla Praw Natury”, „Instytut Wiedzy Wedyjskiej”, „Maharishi Centrum Świata”.³⁹

³⁵ Por. Tamże, s. 57.

³⁶ Por. K. BUKOWSKI, *dz. cyt.*, s. 378.

³⁷ Por. Z. PAWŁOWICZ, *dz. cyt.*, s. 263.

³⁸ K. POTYRAŁA, *Medytacja Transcendentalna*, w: <http://www.sekty.iq.pl>, z dnia 14 kwietnia 2003 r.

³⁹ Por. Z. PAWŁOWICZ, *dz. cyt.*, s. 263.

2. 5. Kościół Scjentologiczny L. R. Hubbarda

Kościół Scjentologiczny jest sprawną organizacją ekonomiczną określaną mianem „mafii religijnej” i najbardziej dochodowym kultem. Znany on jest z licznych fałszerstw, przekupstw, wyłudzeń, zastraszeń i oszustw giełdowych. Z uwagi na nieprzychylną opinię międzynarodową, sekta ta dąży do ukrywania swojej działalności na terenie Polski.⁴⁰ Nie została ona również oficjalnie zarejestrowana w Biurze do Spraw Wyznaniowych.

Założycielem tej sekty był L. R. Hubbard (1911-1986), autor literatury z gatunku science fiction. Po wielu doświadczeniach i kontaktach z okultyzmem (m.in. z Aleister'em Crowley'em), czarną magią i religiami Wschodu postanowił założyć nową religię, gdyż jak stwierdził na konferencji pisarzy science fiction: „Pisanie, za które płacą centa od słowa, jest śmieszne. Jeżeli człowiek naprawdę chce zarobić milion dolarów, najlepszym sposobem jest założenie własnej religii.”⁴¹ Początkowo Scjentologia nie była „Kościółem”, ale pod wpływem nacisków ze strony władz związanych oszustwami podatkowymi w 1955 r. Hubbard przekształcił swoją organizację w „Kościół Scjentologiczny”. Od tej pory wszystkie pisma, jakie wydawał Hubbard były nazywane „Księgami Świętymi”, a przedstawiciele „Kapłanami”. Od tej pory wszelką krytykę pod adresem swojego Kościoła traktował jako nietolerancję religijną.⁴²

Hubbard swój program zamieścił w książce pt.: „Dianetyka, czyli nowoczesna wiedza o zdrowiu psychicznym”. Poglądy tam zawarte są mieszaniną myśli zaczerpniętych z religii azjatyckich (reinkarnacja), magii, medycyny i psychologii. Hubbard twierdzi, że znalazł klucz do osiągnięcia szczęścia. Według niego tym kluczem jest dianetyka, która pomaga w leczeniu wielu chorób, np. astmy, zapalenia stawów, wrzody dwunastnicy, wady wzroku i słuchu, choroby skóry i układu nerwowego, natręctw, nadpobudliwość oraz dolegliwości psychosomatyczne i blokady psychiczne. Na potwierdzenie swoich tez Hubbard podaje, że dzięki dianetyce uwolnił się od ślepoty i okaleczeń, których nabawił się służąc w wojsku podczas II wojny światowej. Jego świadectwo nie posiada jednak żadnych potwierdzeń w aktach lekarskich.⁴³

⁴⁰ Por. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, *dz. cyt.*, s. 10.

⁴¹ J. GOŁONÓG, *Pan Bóg w McDonald'sie, czyli szkodliwy pokarm sekt*, w: J. GOŁONÓG (red.), *Cywilizacja o nauce, moralności, sztuce i religii*, nr 3/2002, Lublin, s. 68.

⁴² Por. T. DOKTÓR, *dz. cyt.*, s. 83.

⁴³ Por. J. GOŁONÓG, *dz. cyt.*, s. 68.

Aby uwolnić się od własnych dolegliwości trzeba tylko pozbyć się „engramów”, czyli „aberracji umysłowych”, które są następstwem urazów wyniesionych z dzieciństwa. W tym celu należy poddać się technice terapeutycznej. Seanse terapeutyczne są oczywiście płatne, dlatego też, aby ktoś chciał w ogóle się im poddać, trzeba go przekonać, że coś z nim jest nie w porządku. W tym celu organizowane są darmowe testy osobowości, w czasie których odpowiednie niedociągnięcia zostają ujawnione. Kiedy człowiek da się przekonać do swoich rzekomych wad, następuje płatna terapia.⁴⁴

Zagrożenie, jakie ze sobą niesie Scjentologia polega między innymi na wyłudzeniu środków materialnych na tzw. orientalne techniki odnowy psychicznej.⁴⁵ Ponadto należący do ruchu są zobowiązani do bezpłatnego głoszenia doktryny i propagowania organizacji oraz do bezpłatnej pracy w przedsiębiorstwach na rzecz organizacji. Autorytarny system panujący w organizacji prowadzi do wypaczenia osobowości i jest szkodliwy społecznie, gdyż wytwarza stereotyp, według którego ludzi dzieli się na tych, co do ruchu należą i na przeciwników ruchu.⁴⁶

2. 6. Zbór Chrześcijan Leczenia Duchem Bożym „Niebo” B. Kacmajora

Sekta „Niebo” jest typowo polską sektą. Powstała ona na terenie Polski i nie rozprzestrzeniła swojej działalności poza granice kraju. Jej siedziba mieści się we wsi Majdan Kozłowiecki pod Lubartowem w byłym województwie lubelskim. Miejsce swego przebywania wyznawcy ogłosili państwem w państwie z własnymi prawami. Terytorium to nazwali Nowym Niebem, a potem Państwem Hotelowym ze swym własnym językiem. Członkami tej sekty są przeważnie byli pacjenci założyciela.⁴⁷

Założycielem Zboru jest Bogdan Kacmajor (ur. 1954 r.), znany w latach osiemdziesiątych uzdrowiciel. Razem z nim mieszka około 40 osób. Wyznawcy sekty „Niebo” oderwali się od dotychczasowego życia m.in. poprzez zniszczenie własnych dokumentów tożsamości i przybranie nowego, bardzo nietypowego imienia, np.: „Audi”, „Bonanza”, „Raj” czy „Autobusem przez Miasto”. Sam Kacmajor przyjął imię „NIE”, a jego nowa żona imię „BO”. Z połączenia ich „imion” powstała nazwa sekty „Niebo”.⁴⁸

⁴⁴ Por. Z. PAWŁOWICZ, *dz. cyt.*, s. 264.

⁴⁵ Por. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, *dz. cyt.*, s. 10.

⁴⁶ Por. Z. PAWŁOWICZ *dz. cyt.*, s. 264.

⁴⁷ Por. T. DOKTÓR, *dz. cyt.*, s. 68.

⁴⁸ Por. G. ROWIŃSKI, *W niewoli sekt*, w: [http:// Sekty.net](http://Sekty.net), z dnia 14 kwietnia 2003 r.

Podstawowym źródłem praw rządzących w sekcie jest Biblia. Na jej podstawie założyciel, według własnej interpretacji, stworzył swoistą hierarchię, na której czele sam stoi. W tym systemie hierarchicznym kobiety są posłuszne swoim mężom.

Członkowie sekty utrzymują, że mają osobisty kontakt z Najwyższym. Wynikiem tego kontaktu jest według nich moc wywoływania chorób, a nawet śmierci. Założyciel sekty uznaje się za „jedyne przedstawiciela Ducha Świętego na ziemi”, a prawo to uzurpuje sobie pod wpływem rzekomego objawienia, w którym otrzymał misję leczenia.⁴⁹ Członkowie sekty są też izolowani od świata i podobnie jak w sekcie Moona zawierane małżeństwa są ustalane przez przywódcę. Oprócz podejrzeń o uprowadzenia i oskarżeń o pomoc w ukrywaniu się kryminalistów, sekta „Niebo” jest w konflikcie z prawem poprzez nie ewidencjonowanie nowonarodzonych dzieci i nie spełnianie obowiązku edukacji ich.⁵⁰

W dużej części „Niebo” utrzymuje się obecnie z datków wdzięcznych pacjentów swojego przywódcy i z majątków samych członków sekty. Innym źródłem utrzymania sekty Niebo jest świadczenie usług leczniczych.⁵¹

2. 7. Wspólnota Niezależnych Zgromadzeń Misyjnych „Rodzina”

D. Berga

Sektę „Rodzina” założył amerykański pastor David Berg (1919-1994) w roku 1968 w Kalifornii. Od czasu swego powstania sekta ta przechodziła wiele zmian począwszy od doktryny, a na nazwie skończywszy. Pierwszą nazwą, jaką posługiwała się wspólnota, była nazwa „Dzieci Boga”. Pod koniec lat siedemdziesiątych wspólnota zmieniła swoją nazwę na „Rodzina Miłości”. Obecnie funkcjonująca nazwa tej sekty „Rodzina” została przyjęta w roku 1987.⁵²

Założyciel sekty głosił rychły koniec świata i propagował maniakalne wręcz posłuszeństwo względem siebie. Twierdził on, że jest rzecznikiem Boga wobec ludzi. Pod jego wpływem członkowie tej sekty wierzą, że tylko oni są prawdziwymi chrześcijanami, a reszta społeczeństwa wraz z członkami Kościoła należy do diabła. Konsekwencją takiego myślenia było znienawidzenie i porzucenie życia w społeczeństwie.⁵³

⁴⁹ Por. Z. PAWŁOWICZ, *dz. cyt.*, s. 268.

⁵⁰ Por. G. ROWIŃSKI, *dz. cyt.*

⁵¹ Por. T. DOKTÓR, *dz. cyt.*, s. 68.

⁵² Tamże, s. 67.

⁵³ J. GOŁONÓG, *dz. cyt.*, s. 77.

Działalność tej sekty łączona jest z tajemniczymi zaginięciami i uprowadzeniami zarówno na terenie Polski, jak i w innych państwach. Uprowadzenia te najprawdopodobniej mają ścisły związek z cechą, z którą „Rodzina” jest często utożsamiana. Jest nią usilnie zalecane zerwanie wszelkich hamulców moralnych w sferze seksualnej. Sesje seksualne w tzw. „połowach miłosnych” wykorzystuje się w niej, np. do opowiadania o Bogu. Jej założyciel w swych listach zachęcał do uprawiania seksu grupowego i to również z udziałem dzieci twierdząc, że taki sposób zachowania powinien towarzyszyć np. przyjęciu komunii.⁵⁴

W Polsce sekta ta pojawiła się w połowie lat osiemdziesiątych pod nazwą Wspólnota Niezależnych Zgromadzeń Misyjnych „Rodzina”. Posiada ona, co najmniej dwa ośrodki: jeden z nich znajduje się w Piaszynie, a drugi w Karpaczu.⁵⁵

Sekta „Rodzina” prowadzi szeroko zakrojoną działalność rozdając w miejscach publicznych plakaty i ulotki. Działalność werbunkową prowadzi głównie w szkołach i w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Swoje idee rozpowszechnia w czasie zajęć z młodzieżą z różnorodnych dziedzin. „Rodzina” w celu szerzenia swych prawd organizuje usługi w zakresie nauczania języków obcych, profilaktyki antynarkotykowej, zapobiegania AIDS, itp. Każdy, kto nawiąże z nią bliższy kontakt, nakłaniany jest do opuszczenia dotychczasowego środowiska życia i rodziny. Zaawansowani członkowie są całkowicie izolowani od swych rodzin i przyjaciół. Zwykle po pewnym czasie od wstąpienia do sekty wyjeżdżają za granicę, gdzie przechodzą intensywną indoktrynację. W pełni „ukształtowany” członek sekty wraca później do kraju, gdzie funkcjonuje jako całkowicie posłuszny przywódca sekty i oddany ideałom wspólnoty.⁵⁶

2. 8. Satanizm

Jednym z najbardziej niebezpiecznych ruchów dla młodzieży w Polsce jest satanizm. Krótka charakterystyka satanizmu może brzmieć następująco: jest to „ruch w zasadzie przeciw każdej religii teistycznej, czy deistycznej, głównie jednak skierowany przeciw chrześcijaństwu, a szczególnie przeciw Kościołowi rzymskokatolickiemu i osobie Papieża. W satanistycznej «Biblii» La Veya, proponowane pseudowartości wychodzą jakby naprzeciw psychicznym i fizycznym

⁵⁴ Por. J. MAKSELON, *dz. cyt.*, s. 65.

⁵⁵ Por. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, *dz. cyt.*, s. 10.

⁵⁶ Por. Z. PAWŁOWICZ, *dz. cyt.*, s. 268.

potrzebom dorastającej młodzieży. Wiązą się m.in. z takimi wartościami i potrzebami, jak: potrzeba wolności, nieskrępowania, przeżywania buntu, fascynacji, tajemniczości, obrzędowości, oryginalności, niekonwencjonalności.⁵⁷ W 1966 r. La Vey ogłosił się Najwyższym Kapłanem i Magiem Czarnego Obrządku. Jako datę narodzin szatana na ziemi ogłosił noc 1 maja 1966 r. tzw. „Noc Walpurgii”. W 1968 r. napisał „Czarną Biblię”. Zawarł w niej m. in.: kanon „czarnej mszy”; świadectwo nowej Ery Szatana oraz przepisy, w jaki sposób oddać się całkowicie szatanowi; opis satanistycznego seksu; listę tajemniczych szatańskich imion i wezwań oraz dziesięć satanistycznych praw i objawień.⁵⁸

Sataniści czerpią swoją naukę od wielu autorów. Jednym z głównych, prekursor działań La Veya jest angielski okultysta A. Crowley. Głosił on zasadę poddania się satanistycznej mocy, której jednak nie pojmował antybosko, ale jako seksualno – orgiastyczną energię, która kształtuje wszechświat. Jego idee przejęło niemieckie stowarzyszenie „Ordo Saturni” oraz neosatanistyczne stowarzyszenie „Thelema”. Podstawowym celem członków tych organizacji jest osiągnięcie wyższego stopnia świadomości poprzez zaprzeczanie aktualnie funkcjonujących norm moralnych. Ich hasłem są słowa: „czyń, co ci się podoba”.⁵⁹

W Polsce grupy satanistyczne ujawniły się w latach 1986-1988 w postaci grup młodzieży określających się mianem satanistów. Na początku lat dziewięćdziesiątych podjęto nawet próbę formalnego zarejestrowania satanistów jako grupy wyznaniowej. Prośba ta została jednak odrzucona przez polskie władze sądownicze.⁶⁰

Grupy o charakterze satanistycznym przejęły pewne elementy ideowe od zachodnich kierunków satanistycznych, np.: kult szatana (ujmowany różnie, nieraz bez deprecjonowania roli Boga), zacieranie różnicy między dobrem a złem, prawdą i kłamstwem, uznawanie muzyki rockowej jako nośnika emocji i agresji, stosowanie praktyk kultowych w postaci składania ofiar (krew zwierząt), używanie zaklęć i formuł okultystyczno – magicznych. Działalność tych grup łączy się nieraz z bezczeszczeniem cmentarzy, obrazą uczuć religijnych i znęcaniem się nad zwierzętami, jak również z używaniem narkotyków. Grupy sata-

⁵⁷ W. NOWAK, *Sekty religijne w Polsce a młodzież*, w: *Ewangelizacja młodzieży. Program duszpasterski na rok 1991/92*, Katowice 1991, s. 160

⁵⁸ Por. A. ZWOLIŃSKI, *dz. cyt.*, ss. 25-26.

⁵⁹ Por. Z. PAWŁOWICZ, *dz. cyt.*, s. 265.

⁶⁰ Por. A. ZWOLIŃSKI, *dz. cyt.*, s. 26.

⁶¹ Por. W. NOWAK, *Sekty religijne w Polsce a młodzież*, *dz. cyt.*, s. 161.

nistyczne dopuszcza się również agresywnych czynów w stosunku do ludzi. Mimo że są to małe grupy, to są one bardzo niebezpieczne nie tylko dla społeczeństwa, ale przede wszystkim dla samych członków tych grup, gdyż młodzież ta akceptuje zło i opiera się na okrucieństwie oraz przemocy.⁶¹

Jednym z czynników, który łączy satanistów jest muzyka rockowa w odmianach „hard”, „black”, „haevy” itp. Jest ona traktowana jako nośnik energii satanistycznych. Na polskim terenie do popularyzacji satanizmu przyczyniły się m. in. zespoły: „Kat” i „Test Fobii Creon”.⁶² Dla uzyskania większej skuteczności oddziaływania muzyków na zachowania młodych słuchaczy ich utworów, wykorzystuje się specjalne techniki manipulacyjne. Jedną z nich jest tzw. „backword masking”, czyli ukryte nagranie, polegające na maskowaniu pewnych słów, nagranych w ten sposób, że są zrozumiałe, kiedy utwór jest odtwarzany od tyłu. Słowa te nie są słyszane, jednak podświadomość rejestruje je, przetwarza i gromadzi.⁶³

3. Skutki przebywania w sekcie

Jeżeli komuś uda się opuścić sektę, zwykle spotykają go rozliczne problemy psychiczne natury poznawczej, emocjonalnej i społecznej.⁶⁴ Nie ulega wątpliwości, że dłuższy kontakt z sektą lub przebywanie w jej strukturach prowadzi do wielu negatywnych skutków we wszystkich płaszczyznach ludzkiej egzystencji. Wielkość oraz zakres tych konsekwencji płynących z kontaktu z sektą zależy od wielu czynników. Najważniejsze z nich to rodzaj sekty i typ osobowości członka sekty. Nie bez znaczenia pozostaje też czas kontaktu z sektą, jak również wiek osoby uwikłanej w sektę. Największe niebezpieczeństwo grozi młodzieży w okresie dojrzewania, gdyż jest ona najbardziej podatna na zmiany osobowościowe i manipulacje z zewnątrz.⁶⁵

Wymienia się następujące skutki powstające w wyniku wstąpienia do sekty: niemożność odnalezienia się w normalnym świecie; nieuzasadnione lęki, depresje, których nie da się leczyć farmakologicznie; słyszenie głosów, widzenie twarzy, koszmarne sny, nieuzasadnione dolegliwości psychiatrycznie; trudności w modlitwie, a nawet niemożność

⁶² Por. A. ZWOLIŃSKI, *dz. cyt.*, s. 28.

⁶³ Por. Tamże, s. 29.

⁶⁴ Por. Z. PAWŁOWICZ, *ABC o sektach*, Gdańsk 2000, s. 31.

⁶⁵ Por. J. MAKSELON, *dz. cyt.*, s. 63.

modlenia się; manifestacje parapsychologiczne lub spirytystyczne wskazujące na ingerencję sił demonicznych, co wymaga interwencji egzorcysty.⁶⁶

Skutki przebywania w sekcie, podejmowanie różnorodnych i nieznanymi praktyk ciągną się niejednokrotnie latami, nie pozwalając w pełni powrócić do normalnego życia zarówno społecznego, jak i religijnego. Trzeba zaznaczyć, że deformacji podczas kontaktu z sektą ulega nie tyle sfera fizyczna, co przede wszystkim psychiczna. Nie pozostają te kontakty również bez wpływu na sferę duchową i religijność człowieka zwłaszcza, kiedy były to kontakty z grupami satanistycznymi.⁶⁷

Sekty są również środowiskiem w szczególny sposób sprzyjającym powstawaniu dewiacji w sferze religijnej. Dewiacje te mogą przyjmować dwie formy. Jedną z nich jest fanatyzm religijny, który w sektach przejawia się w postaci długotrwałych modlitw, postrzegania sekty jako jedynej możliwości osiągnięcia zbawienia, czy wreszcie w postaci podejmowania walki z otaczającym światem pełnym ludzi „niewiernych” lub chęcią zbawienia ich własnym wysiłkiem. Inną formą dewiacji w sferze religijnej jest przyjęcie nieadekwatnego obiektu kultu. W sektach staje się nim przeważnie guru lub grupa przywódców. Obiektem swoistego kultu mogą stać się również: sukces, pieniądze lub siły kosmiczne i nadnaturalne.⁶⁸

W czasie procesu wprowadzania adepta do sekty i jego indoktrynacji bardzo często używana jest metoda kontroli umysłu. W wyniku zastosowania tej metody w psychice młodego człowieka zachodzą zmiany w postaci rozbicia mechanizmów obronnych, utraty poczucia wsparcia w środowisku rodzinnym i szkolnym. Pod wpływem kontroli umysłu zmienia się również światopogląd człowieka. W związku z tymi zmianami adept sekty jest podatny na wpływy sekty bądź nawet wrogo nastawiony do świata i dlatego też bardzo utrudniony jest jego powrót do normalnego środowiska, społeczeństwa i rodziny.⁶⁹

U wielu byłych członków sekt destrukcyjnych zauważalny jest tzw. „syndrom indoktrynacji”, który charakteryzuje się m.in. takimi elementami jak: nagła zmiana hierarchii wartości, zmiana sposobu zachowania; obniżenie elastyczności umysłowej i zdolności adaptacji; udzielanie mechanicznych, stereotypowych odpowiedzi; zawężenie lub oziępienie uczuciowości. Byli członkowie sekt przejawiają skrajne

⁶⁶ A. POSACKI, *Skutki wejścia do sekty*, w: List nr 2/96, Kraków 1996, s. 16.

⁶⁷ Por. I. SOBAS, *Toksyczni prorocy*, w: List nr 2/96, Kraków 1996, s. 3.

⁶⁸ Por. A. J. NOWAK, *Satanizm w świetle parapsychologii*, Lublin 1994, s. 24.

⁶⁹ Por. E. MILLER, *Sekty a „pranie mózgu”*, w: Niedziela nr 7/97, Częstochowa 1997, s. 18.

stany emocjonalne i są albo pośepni, albo przeciwnie, w stanie ciągłej egzaltacji. Kolejnym czynnikiem syndromu pobytu w sekcie jest regresja, która przejawia się zdziecinnieniem. Osoby takie chcą, by za nie podejmowano decyzje.

Wiele sekt, szczególnie tych opartych na religiach Wschodu, wymaga od swoich członków przejścia na dietę całkowicie wegetariańską. Jednym z celów takiego zabiegu jest, oprócz względów oszczędnościowych, również osłabienie zdolności krytycznego myślenia, które następuje pod wpływem przeciążenia niedożywionego organizmu połączonego z długimi medytacjami. Obok skutków ubocznych w psychice, dieta wegetariańska połączona z wysiłkiem fizycznym wpływa też na zaburzenie rozwoju organizmu dojrzewającego człowieka. Dzieje się tak dlatego, gdyż dieta jest niekompletna, zubożona i nie zawiera wszystkich składników potrzebnych do prawidłowego funkcjonowania i rozwoju młodego organizmu.⁷⁰

Niektóre sekty stosują również w czasie swych rytuałów środki halucynogenne, farmakologiczne i narkotyki, co w powiązaniu z osłabieniem psychofizycznym prowadzi do stanów lękowych i depresyjnych. Taki sposób życia po pewnym czasie doprowadza również do chorób psychosomatycznych.⁷¹

Sekty, poprzez stosowanie technik manipulacyjnych, mają bardzo destruktywny wpływ na nie do końca ukształtowaną jeszcze osobowość dojrzewającego człowieka. Wprowadzany przez sekty nieporządek w różnych sferach życia ludzkiego może wywołać następujące skutki: zmiana osobowości, utraty własnej tożsamości, paranoja przesładowcza, dezorientacja społeczna i poczucie winy. Tego typu skutki odbijają się negatywnie zarówno na wewnętrznej integralności młodego człowieka, jak również na jego procesie dojrzewania do pełni człowieczeństwa w wymiarze społecznym.⁷²

O negatywnych skutkach sekt destrukcyjnych dla młodego człowieka pisze też raportu z 2000 roku wydany przez Międzynarodowy Zespół do Spraw Ruchów Religijnych pt.: „Raport o Niektórych Zjawiskach Związanych z Działalnością sekt w Polsce”. Mówi on, że „efektem uczestnictwa w niektórych ruchach religijnych i parareligijnych jest w miejsce rozwoju – destrukcja osobowości polegająca na zniszczeniu dotychczasowych cech osoby oraz jej roli w rodzinie i społeczeństwie. Symptomatami destrukcji może być nagła zmiana wyzna-

⁷⁰ Por. P. T. NOWAKOWSKI, *Sekty. Co każdy powinien wiedzieć*, Tychy 1999, s. 54.

⁷¹ Por. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, *dz. cyt.*, s. 9.

⁷² Por. Z. WÓJCIK, *Co to jest sekta?*, w: *Niedziela*, 29/98, Częstochowa 1998, s. 29.

wanych przez osobę wartości, obniżenie elastyczności umysłowej, posługiwanie się ustalonymi stereotypami reakcji psychicznych”.⁷³

Zakończenie

Polska, która zawsze była krajem tolerancyjnym dla różnorodnych religii, wyznań i kultów stała się bardzo dobrym środowiskiem dla rozwoju współczesnych sekt. Narastająca sekularyzacja i ateizacja tym bardziej przyczynia się do kwestionowania roli Kościoła i prawd objawionych. Lansowana moda na szybki sukces i karierę zawodową często zasłania to, co naprawdę jest ważne w życiu ludzkim. W sposób szczególny zjawisko to dotyka młodzieży w okresie dojrzewania, która poszukując autorytetów i budując własny system wartości, bardzo łatwo i szybko poddaje się manipulacjom przeprowadzanym przez środowiska sekciarskie.

Wyniki analiz teoretycznych wskazują na poważne zadania, jakie stają przed rodzicami, wychowawcami i katechetami w ich odpowiedzialności za integralny rozwój fizyczny, intelektualny, psychiczny oraz duchowy dzieci i młodzieży. Aby uchronić dorastającą młodzież od groźących jej niebezpieczeństw ze strony sekt, należy zadbać o to, aby miała ona dostęp do rzetelnej i pełnej wiedzy na temat ruchów religijnych i religijności w ogóle. Na osobach z najbliższego otoczenia spoczywa również obowiązek zapewnienia dorastającej młodzieży atmosfery zrozumienia i zaufania tak, by w swoich problemach mogła znaleźć pomoc i oparcie w rodzinie i w szkole.

Najważniejszym jednak zadaniem, jakie powstaje dla rodziny i szkoły jest to, aby w okresie kwestionowania wielu wartości, w tym i religijnych, dorastający młodzi ludzie w rodzinie i w szkole widzieli środowiska, gdzie te wartości funkcjonują, są wcielane w życie i przynoszą owoce.

Stworzenie młodzieży odpowiednich warunków do integralnego rozwoju z pewnością nie wyeliminuje zagrożenia, jakie stwarzają sekty, ale je zmniejszy i pomoże młodym ludziom przejść zwycięsko przez trudny okres ich życia związany z procesem dojrzewania.

⁷³ M. GAJEWSKI, *Kościół i sekty w Polsce*, w: Sekty i fakty, nr 11, Kraków 2001, s. 42.

PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF DESTRUCTIVE SECTS AS A THREAT TO YOUTH

SUMMARY

The existence of sects can create many difficult situations for youth as they approach maturity and this results from the physiological, psychological and spiritual needs of individuals who are drawn into an illusion as regards the reality of their lives.

A lot of destructive sects are operative within our country among them: ISCON Hare Krishna, Transcendental Meditation, Scientology, Satanism, The Church of the Family and Heaven – The Christian Church of God's Spiritual Healing.

The danger is especially great for youth as it advances towards maturity because they are very submissive to personality change and external manipulation.